

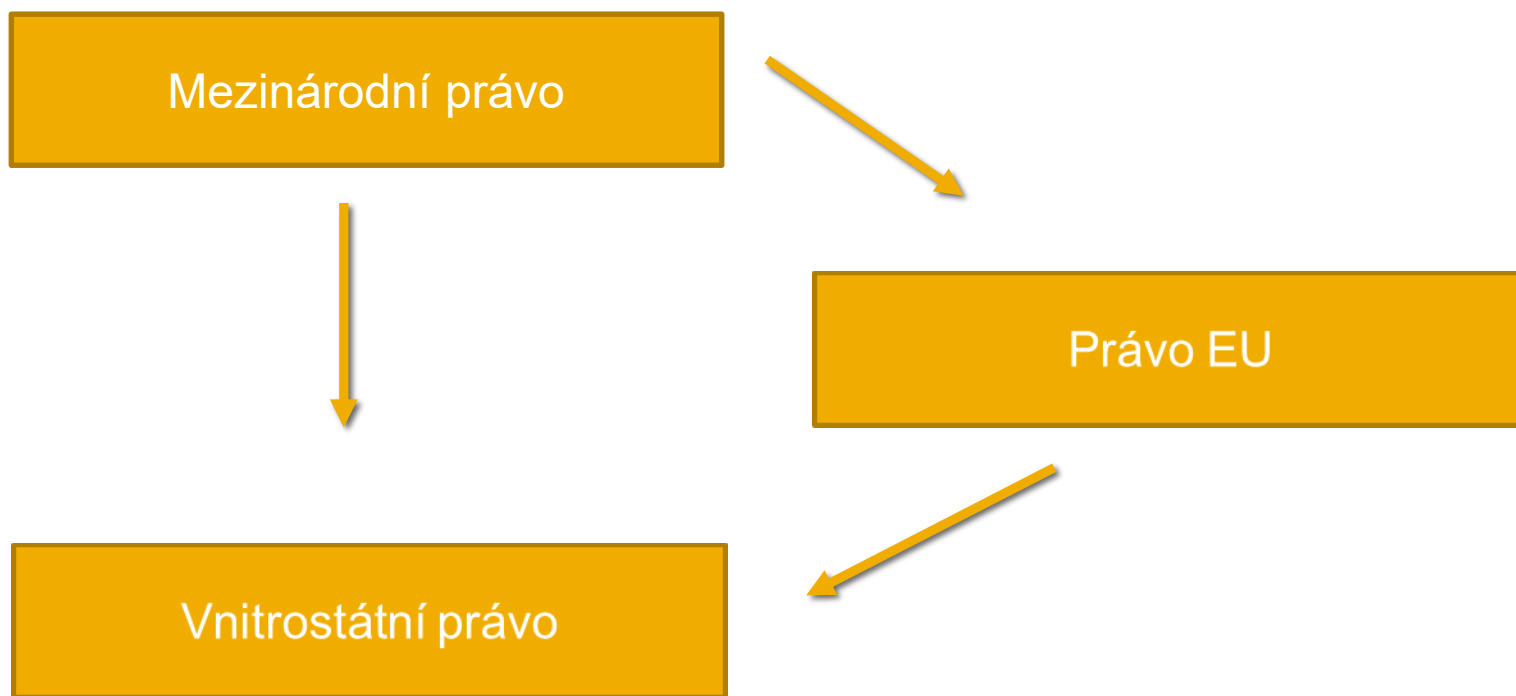
PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Environmentální ekonomie, podzim 2019

Ing. Dominika Tóthová

d.tothova@mail.muni.cz

System práva životního prostředí

Mezinárodní právo ŽP

- Bilaterální a multilaterální dohody
 - samostatné dohody
 - rámcové smlouvy
 - prováděcí dohody
- Závazné pro státy
- Nevýhody:
 - obecnost
 - proces vyjednávání
 - podpora států
 - závaznost
 - odpovědnost

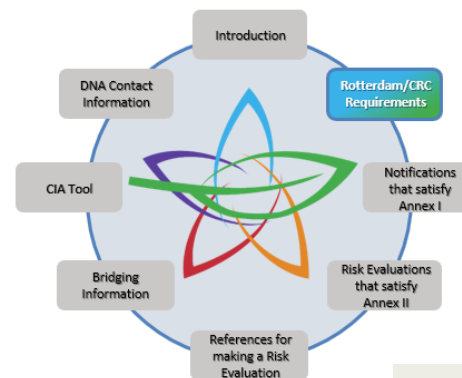
Mezinárodní smlouvy v oblasti životního prostředí – multilaterální dohody

- změnu klimatu
 - [Rámcová úmluva OSN o změně klimatu](#)
 - [Pařížská dohoda](#)
 - [Kjótský protokol](#)
- ochranu přírody a krajiny
 - [Evropská úmluva o krajině](#)
 - [Karpatská úmluva](#)
 - [Smlouva o Antarktidě](#)
 - [Ramsarská úmluva o mokřadech](#)
 - [Úmluva o biologické rozmanitosti](#)
 - [Úmluva o boji proti desertifikaci](#)
- ochranu druhů
 - [AEWA - Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků, Bernská úmluva](#)
 - [CITES](#) - Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích
 - [EUROBATS](#) - Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů
 - [Úmluva o regulaci velrybářství](#)
 - [Bonnská úmluva](#)

Mezinárodní smlouvy v oblasti životního prostředí - multilaterální dohody

- ochranu ovzduší
 - [Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší](#)
- ochranu ozonové vrstvy
 - [Vídeňská úmluva a Montrealský protokol](#)
- ochranu vod
 - [Úmluva o ochraně hraničních toků a jezer](#)
- chemické látky a rizika pro životní prostředí
 - [Rotterdamská úmluva](#)
 - [Stockholmská úmluva](#)
 - [Minamatská úmluva o rtuti](#)
 - [Cartagenský protokol](#)
- odpady
 - [Basilejská úmluva](#)
- průmyslové havárie
 - [Úmluva o účincích průmyslových havárií](#)
- horizontální otázky
 - přístup veřejnosti k informacím o životním prostředí
 - posuzování vlivů na životní prostředí
 - [Aarhuská úmluva](#)
 - [Protokol o PRTR](#)
 - [Espoo úmluva](#)
 - [Protokol o SEA](#)

AARHUS CONVENTION

Parties to the Aarhus Convention

Bilaterální spolupráce ČR

• Oblasti:

- ochrana životního prostředí
- boj proti změně klimatu
- ochrana biologické rozmanitosti
- udržitelné využívání přírodních zdrojů
- podpora moderních environmentálních technologií

[Přehled bilaterálních smluv](#)

• Spolupráce:

- V4 – Mezinárodní visegradský fond
- Země EU (Belgie, Francie, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Švédsko, Velká Británie)
- Země mimo EU (Norsko, Švýcarsko)
- Země usilující o vstup do EU
- Země východního partnerství (Arménie, Ázerbajdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko, Ukrajina)
- Některé země Asie, Afriky a Blízkého Východu, Ameriky

Právo životního prostředí EU

- **1973** – Evropská komise: vznik sekce pro životní prostředí; 1. akční plán
- **1986** – Jednotný evropský akt - samostatná politika ochrany životního prostředí součástí primárního práva
- **1997** – Amsterodamská smlouva - požadavek integrace ochrany životního prostředí do vymezování a provádění všech politik EU a princip trvale udržitelného rozvoje
- **2001** – První strategie EU pro udržitelný rozvoj
- **2014** – 7. akční program pro životní prostředí (2014-2020)

[Ochrana životního prostředí v EU](#)

Právo životního prostředí EU

- **Primární právo** = zakladatelské smlouvy
 - **Smlouva o Evropské unii**
 - Preambule, čl. 3 - udržitelný rozvoj, posilování ochrany životního prostředí
 - **Smlouva o fungování Evropské unie**
 - Hlava XX. Část III. - čl. 191 – 193
 - **Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EUROATOM)**
 - **Listina základních práv Evropské unie**
 - Čl. 37 – Ochrana životního prostředí
 - Čl. 35 - Ochrana zdraví

Právo životního prostředí EU

• Sekundární právo

- Nařízení
- Směrnice
- Rozhodnutí, stanoviska, doporučení
- Dohody
 - Mezinárodní dohody
 - Úmluvy podepsané EU a zemí nebo organizací mimo EU
 - Dohody mezi členskými státy

Právo ŽP EU

Právo ŽP – otázky do diskuse

Jaký dopad má mezinárodní právo na právo ČR?

Jak je právo prosazováno na mezinárodní, unijní a vnitrostátní úrovni?

Jak ovlivňuje právo EU vnitrostátní právo?

Jakým % odhadem vychází vnitrostátní právo z unijního práva?

Jak nejčastěji vzniká nová legislativa v ČR v oblasti ochrany životního prostředí?

Právní předpisy ČR obecně

V právním řádu ČR platí **princip právní síly**

Ústava ČR

- Preambule
 - *...odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství,...*
- Článek 7
 - Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.
- Článek 10
 - vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.
- Článek 10a
 - Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.

Listina základních práv a svobod

• Článek 35

- Každý má právo na příznivé životní prostředí.
- Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.
- Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.

2 základní skupiny právních předpisů:

• Horizontální

- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA a SEA)
- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu
- zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci
- zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

• Složkové

- Zákon o ochraně přírody a krajiny
- Zákon o vodách
- Zákon o lesích
- Zákon o odpadech
- a další

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

- vymezuje základní pojmy
- stanoví zásady ochrany životního prostředí
- stanoví povinnosti právnických a fyzických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí a při využívání přírodních zdrojů
- stanoví odpovědnost za porušení povinností při ochraně životního prostředí, ekonomické nástroje a sankce za poškozování životního prostředí

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

Základní pojmy

- Životní prostředí
 - *Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.*
- Ekosystém
- Ekologická stabilita
- Únosné zatížení území
- Trvale udržitelný rozvoj
- Přírodní zdroje
- Znečišťování a poškozování životního prostředí
- Ochrana životního prostředí
- Ekologická újma

Další legislativa ŽP obecně

- 123/1998 Sb. Zákon o právu na informace o životním prostředí
- 282/1991 Sb. Zákon o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa
- 388/1991 Sb. Zákon ČNR o Státním fondu životního prostředí

Posuzování vlivu na životní prostředí

- **Zákon**
- 100/2001 Sb. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí
- **Nařízení**
- 283/2016 Sb. Nařízení vlády o stanovení prioritních dopravních záměrů
- **Vyhláška**
- 453/2017 Sb. Vyhláška o odborné způsobilosti a o úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí

Integrovaná prevence znečištění

- **Zákon**

- 25/2008 Sb. Úplné znění zákona o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů
- 76/2002 Sb. Úplné znění zákon o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci)
- 444/2005 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- 695/2004 Sb. Úplné znění zákona o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů, ve znění zákonů č. 212/2006 Sb. a č. 315/2008 Sb.

- **Nařízení**

- 145/2008 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování životního prostředí

- **Vyhláška**

- 288/2013/ Sb. Vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o integrované prevenci

[IS IPPC](#)

Ekologická újma

- **Zákon**
- 167/2008 Sb. Zákon o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů
- **Nařízení**
- 295/2011 Sb. Nařízení vlády o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění

PŘEHLED SLOŽKOVÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V ČR

Ochrana biodiversity

- **Zákon**
- 93/2018 Sb. Zákon o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu
- 114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny
- 115/2000 Sb. Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
- 162/2003 Sb. Zákon o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)
- **Nařízení**

Ochrana zemědělského půdního fondu

- **Zákon**
- 334/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně zemědělského půdního fondu
- **Vyhláška**
- 13/1994 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- 48/2011 Sb. Vyhláška o stanovení tříd ochrany
- 153/2016 Sb. Vyhláška o stanovení podrobností ochrany kvality zemědělské půdy a o změně vyhlášky č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- 257/2009 Sb. Vyhláška č. 257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě.

Geologie a hornictví

- **Zákon**
- 44/1988 Sb. Zákon Federálního shromáždění o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)
- 61/1988 Sb. Zákon České národní rady o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě
- 62/1988 Sb. Zákon o geologických pracích
- 85/2012 Sb. Zákon o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur a o změně některých zákonů
- **Vyhláška**
- 17/2009 Sb. Vyhláška o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě
- 206/2001 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí o osvědčení odborné způsobilosti projektovat, provádět a vyhodnocovat geologické práce
- 282/2001 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí o evidenci geologických prací
- 363/1992 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky o zjišťování starých důlních děl a vedení jejich registru
- 364/1992 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky o chráněných ložiskových územích

Vodní hospodářství

- **Zákon**

- 254/2001 Sb. Zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

- **Nařízení**

- 10/1979 Sb. Nařízení vlády České socialistické republiky o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Brdy, Jablunkovsko, Krušné hory, Novohradské hory, Vsetínské vrchy a Žamberk-Králíky
- 40/1978 Sb. Nařízení vlády České socialistické republiky o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy
- 57/2016 Sb. Nařízení vlády o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění odpadních vod a náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních
- 71/2003 Sb. Nařízení vlády o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod
- 85/1981 Sb. Nařízení vlády České socialistické republiky o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kwartér řeky Moravy
- 143/2012 Sb. Nařízení vlády o postupu pro určování znečištění odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do povrchových vod
- 203/2009 Sb. Nařízení vlády o postupu při zjišťování a uplatňování náhrady škody a postupu při určení její výše v územích určených k řízeným rozlivům povodní
- 262/2012 Sb. Nařízení vlády o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění nařízení vlády č. 448/2012 Sb
- 401/2015 Sb. Nařízení vlády o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech

Vodní hospodářství

- **Vyhlášky**

- 5/2011 Sb. Vyhláška o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod
- 20/2002 Sb. Vyhláška o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody
- 24/2011 Sb. Vyhláška o plánech povodí a plánech pro zvládnání povodňových rizik
- 49/2011 Sb. Vyhláška o vymezení útvarů povrchových vod
- 79/2018 Sb. Vyhláška o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území a jejich dokumentace
- 98/2011 Sb. Vyhláška o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod
- 123/2012 Sb. Vyhláška o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových
- 125/2004 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví vzor poplatkového hlášení a vzor poplatkového přiznání pro účely výpočtu poplatku za odebrané množství podzemní vody
- 137/1999 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů
- 236/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území
- 432/2001 Sb. Vyhláška Ministerstva zemědělství o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu
- 450/2005 Sb. Vyhláška o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a o dstraňování jejich škodlivých následků

Odpadové hospodářství

- **Zákon**
- 185/2001 Sb. Zákon o odpadech a o změně některých dalších zákonů
- 477/2001 Sb. Zákon o obalech a o změně některých zákonů(zákon o obalech) - úplné znění
- **Nařízení**
- 111/2002 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů
- 352/2014 Sb. Nařízení vlády o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024

Odpadové hospodářství

- **Vyhlášky**
- 93/2016 Sb. Vyhláška o Katalogu odpadů
- 94/2016 Sb. Vyhláška o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů
- 116/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu o způsobu označování vratných zálohovaných obalů
- 170/2010 Sb. Vyhláška o bateriích a akumulátorech a o změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů“
- 237/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva životního prostředí o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků
- 248/2015 Sb. Vyhláška o podrobnostech provádění zpětného odběru pneumatik
- 294/2005 Sb. Vyhláška o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

Ochrana ovzduší

- **Zákon**

- 201/2012 Sb. Zákon o ochraně ovzduší

- **Nařízení**

- 56/2013 Nařízení vlády o stanovení pravidel pro zařazení silničních motorových vozidel do emisních kategorií a o emisních plaketách
- 351/2012 Sb. Nařízení vlády o kritériích udržitelnosti biopaliv

- **Vyhláška**

- 312/2012 Sb. Vyhláška o stanovení požadavků na kvalitu paliv používaných pro vnitrozemská a námořní plavidla z hlediska ochrany ovzduší
- 330/2012 Sb. Vyhláška o způsobu posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění, rozsahu informování veřejnosti o úrovni znečištění a při smogových situacích
- 415/2012 Sb. Vyhláška o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší

REGULOVANÉ LÁTKY A F-PLYNY

- **Zákon**
- 73/2012 Sb. Zákon o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech
- **Nařízení Evropské unie**
- **Vyhláška**
- 257/2012 Sb. Vyhláška o předcházení emisím látek, které poškozují ozonovou vrstvu, a fluorovaných skleníkových plynů

Změna klimatu

- **Zákon**
- 383/2012 Sb. Zákon o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů
- **Vyhláška**
- 192/2013 Sb. Vyhláška o stanovení formulářů žádostí o přidělení povolenek pro provozovatele letadla a o vydání povolení k emisím skleníkových plynů

Chemické látky

- **Zákon**
- 350/2011 Sb. Zákon o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon)
- **Vyhláška**
- 163/2012 Sb. Vyhláška o zásadách správné laboratorní praxe

